

Η γέννηση του Νέου Πολιτισμικού Ρεύματος

Δρ Μάνος Δανέζης

Επίκουρος Καθηγητής

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα Φυσικής

email: edanezis@phys.uoa.gr

http://web.cc.uoa.gr/fasma/E_Danezis/

Όπως όλοι μας αντιλαμβανόμαστε η παγκόσμια οικονομική κρίση δεν αποτελεί παρά το αποτέλεσμα μιας ευρύτερης κατάρρευσης των δομών του Δυτικού πολιτισμού. Η κρίσιμη περίοδος την οποία διανύουμε δεν αποτελεί παρά τις οδύνες της κύησης ενός νέου παγκόσμιου πολιτισμικού ρεύματος το οποίο προβάλλει ως μόνη διέξοδος από το ζοφερό «σήμερα». Το γεγονός αυτό όμως, δεν μπορούν να το αντιληφθούν οι ηγεσίες των δυτικών κρατών οι οποίες προσπαθούν να εξωραΐσουν το «παλιό» αντιμαχόμενες βιαίως το «νέο». Δυστυχώς όμως την δομή του νέου πολιτισμικού ρεύματος δεν το συνειδητοποιεί και ένα μεγάλο μέρος των πολιτών.

Είναι γεγονός ότι η μεταβατική περίοδος της νέας πολιτισμικής πραγματικότητας θα αποτελέσει ένα δραματικό «σοκ» για την κοινωνία των πολιτών το οποίο έχει προαναγγελθεί. Όπως έγραψε ο Α. Toffler στο βιβλίο του «Το Τρίτο Κύμα» το 1982: *«Το σοκ των ραγδαίων οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών θα σημάνει ίσως το τέλος εκείνων των κοινωνιών, οι οποίες μη κατανοώντας τα πραγματικά αίτια της κρίσης, θα πολυδιασπαστούν σε ομάδες διαμαρτυρίας, αμφισβήτησης, ή ακόμα διεκδίκησης και υπεράσπισης ενός καταναλωτικού τρόπου ζωής, που είναι δεδομένο ότι θα χαθεί μαζί με το επερχόμενο τέλος της κοινωνίας που τον δημιούργησε. Επειδή, όμως, η κοινωνική πολυδιάσπαση και οι έντονες κοινωνικές αντιδράσεις είναι αναμενόμενο επακόλουθο του ραγδαίου παγκόσμιου κοινωνικού μετασηματισμού, οι ευθύνες των ηγεσιών είναι τεράστιες. Η κρίση θα πάρει, εν καιρώ, εκρηκτικά έως βίαια χαρακτηριστικά, αν δεν αντιμετωπιστεί από την αρχή με πνεύμα κοινωνικής συναίνεσης και δικαιοσύνης. Η ιστορία διδάσκει, ότι, αν κατά τη διάρκεια των μεγάλων κοινωνικών μεταλλαγών, οι προνομιούχες οικονομικά και κοινωνικά τάξεις δεν επωμισθούν έγκαιρα και δίκαια το μερίδιο του κόστους που τους αναλογεί, σύντομα θα πληρώσουν ολόκληρο το κόστος κάτω από εξαιρετικά δυσάρεστες συνθήκες»*

Ο νέος αυτός πολιτισμός, αν και ουσιαστικά διαφορετικός, θα παρουσιάζει εκ πρώτης όψεως αρκετά χαρακτηριστικά, όμοια μ' εκείνα των κοινωνιών της προβιομηχανικής περιόδου. Η περίεργη αυτή ομοιότητα θα δώσει τη δυνατότητα σε πολλές αναπτυσσόμενες, αλλά μη βιομηχανικές χώρες, αν το αντιληφθούν, να αποκτήσουν τη δυνατότητα εισόδου στη μεταβιομηχανική περίοδο, χωρίς προηγουμένως να εκβιομηχανιστούν.

Όμως πολλές «απερίσκεπτες» κοινωνίες θα προχωρήσουν σε ξεπερασμένου τύπου «επανδύσεις» προκειμένου να ξεπεράσουν την οικονομική κρίση τους. Όπως αναφέρει ο Α. Τόφλερ: *«Πολλές φτωχές χώρες θα επιχειρήσουν να καθορίσουν μέσω μιας καθυστερημένης εκβιομηχάνισης παλαιού τύπου, μια ισχυρή κρατική ταυτότητα, κι αυτό μόνο και μόνο διότι με τον τρόπο αυτό αναπτύχθηκαν οικονομικά οι δυτικές αναπτυγμένες χώρες. Οι χώρες αυτές, αγνοώντας ότι δεν υπάρχει πλέον η αυτή ενεργειακή βάση, καθώς και οι πηγές πρώτων υλών του παρελθόντος, θα αποτελέσουν, έναντι αδρής αμοιβής που θα καταβάλουν, τον τελικό αποδέκτη ενός άχρηστου για τις προηγμένες κοινωνίες μηχανολογικού εξοπλισμού, που τελικά δεν θα βοηθήσει την οικονομική ανάπτυξη των χωρών αυτών»*

Ένα εμφανές στοιχείο του «Νέου Πολιτισμικού Ρεύματος» είναι η δυνατότητά του να στηρίζεται σε μια ποικιλία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (υδρογονική σύντηξη, ηλιακή ενέργεια, γεωθερμική, παλιρροιακή, βιομάζα κλπ). Ομοίως θα στηρίζεται σε μια νέα τεχνολογική βάση που θα γεννηθεί από τη βιολογία, την πληροφορική, τη γενετική, την ηλεκτρονική, την αστροφυσική.

Κάτω από το βάρος αυτών των εξελίξεων, οι υπό ανάπτυξη κοινωνίες, αν θέλουν να επιζήσουν, θα πρέπει να αναθεωρήσουν ραγδαία την οικονομική και κοινωνική δομή τους, καθώς και την ενεργειακή πολιτική τους.

Μεγάλες επενδύσεις πρέπει να γίνουν στον τομέα των εναλλακτικών πηγών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, βιομάζα κλπ.), ενώ άμεση θα γίνει η ανάγκη ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού μη ενεργοβόρων κοινωνικών εξυπηρετήσεων, όπως των μαζικών μέσων μετακίνησης. Οι τεράστιες απώλειες ηλεκτρικής ενέργειας στο δίκτυο διανομής θα πρέπει να ελαχιστοποιηθούν, ενώ συγχρόνως θα πρέπει να εντατικοποιηθεί ή γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή, εφ' όσον τα βιομηχανικά υποκατάστατα θα γίνουν πανάκριβα.

Το μεγάλο, όμως, πρόβλημα, που θ' αντιμετωπίσει η κοινωνία του μέλλοντος, είναι η διασφάλιση μιας ελεύθερης και δημοκρατικής πληροφόρησης κι αυτό διότι είναι αναμενόμενο να επιχειρηθεί μια πνευματικά βίαιη χειραγώγηση των πολιτών, μέσου του ελέγχου της ροής και της ποιότητας των πληροφοριών.

Η αληθής πληροφορία δεν ταυτίζεται με την έννοια της πληροφόρησης, η οποία συνίσταται στη δυνατότητα διασταύρωσης και επαλήθευσης αλληλοσυγκρουόμενων αληθών ή ψευδών πληροφοριών. Παρόλο όμως ότι η τελικά αληθής πληροφορία συνιστά μέσον πληροφόρησης, η έντεχνη συρραφή σειράς, έστω και αληθών, πληροφοριών μπορεί να οδηγεί στην πλέον άκρατη παραπληροφόρηση. Έτσι, ελευθερία στην πληροφόρηση σημαίνει ελευθερία των μέσων, αλλά συγχρόνως και πλάτεμα των κύριων χώρων παραγωγής της. Δικαίωμα στην πληροφόρηση δεν σημαίνει μόνο τη δυνατότητα του να δέχεται κανείς και να επεξεργάζεται πληροφορίες, αλλά επίσης να τις παράγει.

Πέρα όμως από όλα τα προηγούμενα, το Νέο Πολιτισμικό Ρεύμα απαιτεί την αναμόρφωση του ανθρώπου σε πέντε βασικές απόψεις του γύρω από το νόημα της ζωής. Έτσι θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι:

1. Το νόημα της ζωής κρύβεται πίσω από την έννοια της ψυχικής σχέσης μας με τους άλλους ανθρώπους και όχι στον απομονωτισμό του ατομικού ψυχισμού μας.
  2. Η βιολογική μας ύπαρξη ολοκληρώνεται μέσα από την οικουμενική συνύπαρξή μας με όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φυλετικών, οικονομικών, εθνικών και θρησκευτικών διαφοροποιήσεών τους. Η συνύπαρξη αυτή απαιτεί την ανάπτυξη μιας ευρύτερης αίσθησης «ανοχής» στην ψυχική και βιολογική ιδιαιτερότητα του «πλησίον» μας.
  3. Η αναγκαιότητα ψυχικής σχέσης και βιολογικής συνύπαρξης με ένα μεγάλο αριθμό ατόμων, πολλαπλών ιδιαιτεροτήτων, απαιτεί να αντικατασταθεί ο *ατομικός λόγος* από τον *κοινωνικό διάλογο*.
  4. Στα ανεπτυγμένα κράτη πλέον το πρόβλημα της ζωής στα πλαίσια του Νέου Πολιτισμικού Ρεύματος δεν είναι όπως παλαιότερα η *επιβίωση* αλλά η *συμβίωση*.
  5. Η γνώση της αλήθειας των όντων δεν αποτελεί κτήση κανενός. Όλοι μας αποτελούμε *μετόχους* της συμπαντικής γνώσης στο επίπεδο των δυνατοτήτων μας.
- Όπως αναφέρει και ο Μ. Μπέγζος στο βιβλίο του «Νεοελληνική φιλοσοφία της Θρησκείας». (1998):

«Η γνώση είναι δύναμη και η συνολική δύναμή της μερίζεται στους ανθρώπους δίχως να διαμερίζεται και δεν αποτελεί αποκλειστικό κτήμα κανενός».